

Sikojen ulkoiluun liittyvät tautiriskit ja niiden hallinta

ELL Kati Näsärö, Suojaa SiKana –hanke

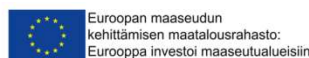
Ulkoilevien sikojen tautisuojaus 31.3.2021

Suojaa SiKana -hanke

- Sika- ja siipikarjatilojen tautisuojauksen kehittämishanke
- Tuottajille koulutusta ja tilatason tautisuojausneuvontaa
- Tavoitteena auttaa tuottajia tilojen tautisuojauksen kehittämisessä
- Hankealue: Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan ja Pirkanmaan ELY-keskusten alue
- Hanke jatkuu vuoden 2022 loppuun asti

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

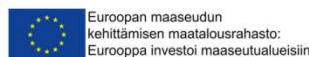

Suojaa
SiKana

Ulkoilevien sikojen pitäminen

- Luomusikalat, erikoistuotanto
 - Villisikojen tarhaus
 - Villasiat
 - Minisiat
 - Kotieläinpihat
 - Harrastesiat
 - ...
- Lainsäädäntö koskee kaikkia
 - Tautiriskit koskettavat kaikkia

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

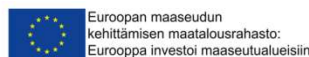

Suojaa
SiKana

Ulkoilun positiiviset vaikutukset

- Lisää sikojen liikkumista
- Luontaisten käytöstarpeiden täyttäminen
- Paljon virikkeitä
- Usein eläintiheys alhaisempi
 - matalampi tautipaine
- Ilman laatu parempi

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

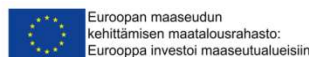

Suojaa
SiKana

Tautisuojaus

- Tautisuojaussuositukset koskettavat myös ulkoilevien sikojen pitämistä, mutta toteuttaminen haastavampaa
 - Tautisulku
 - Vierailijoihin liittyvät riskit
 - Haittaeläinten torjunta
 - Puhdistus ja desinfektiot
 - Tautien saneeraaminen haastavaa

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

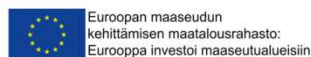

Suojaa
SiKana

Tänään aiheena

- Villisikojen aiheuttamat tautiriskit
 - Afrikkalainen sikarutto
- Haittaeläinten aiheuttamat tautiriskit
 - Salmonella
 - Sikadysenteria
 - Trikinelloosi
 - Sikainfluenssa
- Sisäloisten hallinta
 - Suolinkainen
 - Piiskamato
- Sikaruusu

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

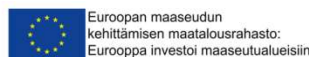

Suojaa
SiKana

Afrikkalainen sikarutto

- Sikojen verenvuotokuume, helposti leviävä
- Lakisääteisesti vastustettava eläintauti
- Leviää
 - Suorassa kontaktissa, riskinä villisiat → lainsäädäntö
 - Ruokajätteen välityksellä → kiellettyä antaa sioille
 - Epäsuorassa kontaktissa (esim. ihmisten välityksellä)
→ tautisulku, välineiden desinfiointi
 - Tuontirehujen ja kuivikkeiden välityksellä

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

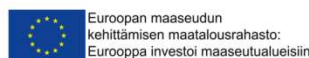

Suojaa
SiKana

Salmonella

- Suurin osa sikojen tartunnoista oireettomia
- Zoonoosi eli tarttuu ihmiseen, myös toisinpäin
 - Suomessa 80 % ihmisten tartunnoista ulkomailta
 - Aiheuttaa vakavan suolistotulehduksen, mahdollisena jälkitautina reaktiivinen niveltulehdus
- Ulosteperäinen bakteeri, tartunta suun kautta
- Säilyy ympäristössä vuosia

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

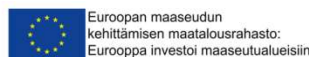

Suojaa
SiKana

Salmonellan merkitys

- Lakisääteisesti vastustettava eläintauti
 - Rajoittavat määräykset
 - Saneeraus tuottajan vastuulla, salmonellavakuutukset
 - Leviäminen pyrittävä estämään
- Tartunnan hoitaminen antibiooteilla kielletty tuotantoeläimillä

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

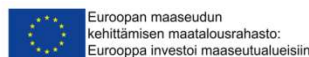

Suojaa
SiKana

Salmonellan ennaltaehkäisy

- Lintujen ja jyrsijöiden torjunta!!!
- Rehuhygienia
 - Rehujen säilytys haittaeläimiltä suojattuna
- Rehujen hankinta vain ETT:n positiivilistan toimijoilta
- Kuivikkeiden säilytys haittaeläimiltä suojattuna

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

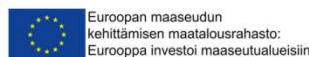

Suojaa
SiKana

Sikadysenteria

- Aiheuttaja *Brachyspira hyodysenteriae*
- Erityisesti vieroitetuilla ja lihasioilla, myös ulkoilevat emakot riskiryhmää
- Sikavassa tautivapausvaatimus (kansallinen ja erityistaso)
 - Saneerataan näistä pitopaikoista

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

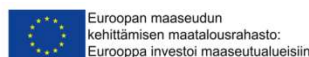

Suojaa
SiKana

Sikadysenteria, oireet

- Sairastuvuus jopa 90 %, kuolleisuus jopa 30 %
- Vaalea ripuli, joka muuttuu veriseksi ja limaiseksi
- Kuume (40-40,5 C), mahakivut
- Pikkuporsailta limainen ripuli, räpäleporsaita enemmän
- Nestehukka
- Kroonisessa muodossa laihtuminen, voi olla myös oireeton

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

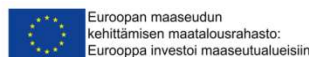

Suojaa
SiKana

Sikadysenteria, leviäminen ja ennaltaehkäisy

- **Rotat**, kärpäset, koirat ja linnut voivat levittää
 - Haittaeläinten torjunta!
- Ostoeläinten ja ihmisten välityksellä
 - Tautisulku, ostoeläinten karanteeni
- Bakteeri säilyy kuukausia sian ulkopuolella, mutta ei kestä kuivumista ja desifektioaineita

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

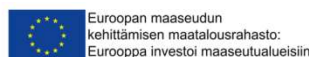

Suojaa
SiKana

Trikiini

- Aiheuttaja *Trichinella*-suvun pienet sukkulamadot
- Voi tarttua myös ihmiseen ja aiheuttaa vakavia oireita
- Sialla ei yleensä aiheuta merkittäviä oireita
- Leviää syömällä lihaa, jossa kapseloituneita toukkia
 - Ihminen saa tartunnan syömällä raakaa lihaa
 - Sika saa tartunnan yleensä syömällä jyrсийän
- Lihantarkastuksen yhteydessä jokaisesta siasta tutkitaan lihasnäyte trikiinien varalta
- Todettu viimeksi tarhatuilla villisioilla 2017

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

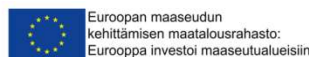

Suojaa
SiKana

Sikainfluenssa

- Sikainfluenssaa (H1N1) esiintyy Suomessa sioilla
- Tartunnan saaneissa sikaloissa aiheuttaa akuutin taudinpurkauksen vuosittain yleensä syys- tai talviaikaan
- Leviää useimmiten ostoeläinten ja ihmisten välityksellä, voi levitä myös ilmajäljenteisesti
- Akuutissa vaiheessa kaikki siat sairastuvat samaan aikaan, oireiden kesto noin viikon
- Kuolleisuus vähäistä

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

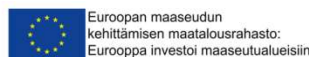

Suojaa
SiKana

Ihmisten ja lintujen influenssat

- Eläinlajeilla yleensä omat viruskannat, jotka leviävät lajin sisällä
- Sian hengitysteissä reseptoreja, jotka sitovat myös ihmisten ja lintujen influenssa A-viruksia
- Sikainfluenssan ehkäisyssä estettävä myös ihmisten ja lintujen influenssa A-virusten siirtyminen sikaan
 - Estä lintujen kontaktit sikoihin
 - Influenssaa sairastavan ihmisen tulee välttää kontakteja sikoihin

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

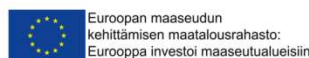

Suojaa
SiKana

Haittaeläinten torjunta

- Useiden sikojen sairauksien ennaltaehkäisyssä haittaeläinten (jyrsijät, linnut) torjunta tärkeää!
- Tehokas torjunta on suunnitelmallista ja jatkuvaa
- Torjuntatoimenpiteiden lisäksi tärkeää on ennaltaehkäisy ja jatkuva seuranta
- Ennaltaehkäisy haastavaa, kun sikoja pidetään ulkona

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

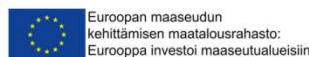

Suojaa
SiKana

Haittaeläinten ennaltaehkäisy

- Hakevat tiloilta ravintoa, lämpöä, piilopaikkoja
- Ei rehuja helposti saataville
 - Rehujen säilytys umpinaisissa astioissa
 - Ruokinta niin ettei houkuttele lintuja, eikä ylimääräistä rehua jää tarhoihin
 - Rehujäämien siivous välittömästi
- Piilopaikkoja tarjoavien kasvillisuuden ja tavaroiden siivoaminen
- Jos sioilla mahdollisuus kulkea vapaasti sisälle ja ulos, pääsevät myös haittaeläimet helposti sikalan sisälle
 - Ei helppoa ratkaisua? Oviaukkojen rakenne?

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

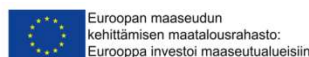

Suojaa
SiKana

Sisäloiset

- Suolinkainen yleisin sikojen sisäloinen
- Lisäksi piiskamatotartuntoja todetaan vuosittain
- Ulkoilu ja kestokuivikepohja riskitekijä
 - Suotuisat olosuhteet munien kehittymiselle tartuntakykyiseksi
 - Munia vaikea saada pois ympäristöstä

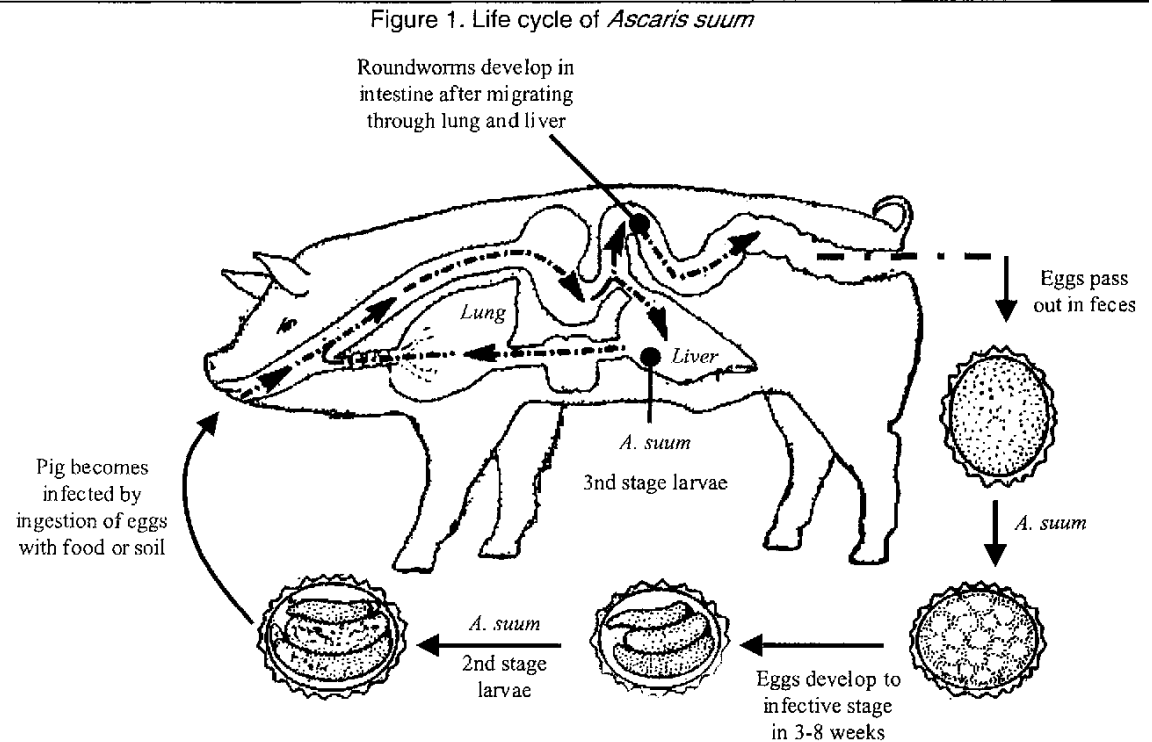
Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

Suojaa
SiKana

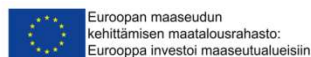
Suolinkainen (*Ascaris suum*)

- Aikuinen mato pitkä (jopa 50 cm) vaalea ja ohut (n. 6 mm)
- Munia ei voida erottaa paljain silmin
- Munat voivat säilyä tartuntakykyisinä 5-10 vuotta
- Suora auringonvalo, kuumuus ja kuivuus heikentää säilymistä

Solana-Aguilar G. et al. Localized immunity to the large roundworm *Ascaris suum* in swine

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

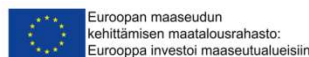

Suojaa
SiKana

Suolinkainen, oireet

- Oireiden voimakkuus riippuu suolinkaismäärästä
- Tavallisimpia hengitystieoireet
 - Yskä
 - Vaikeutunut hengitys
- Suolen tukkeutuminen, suolen puhkeaminen, äkkikuolema
- Heikentää vastustuskykyä

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

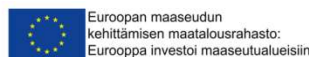

Suojaa
SiKana

Suolinkainen, ennaltaehkäisy

- Loislääkitykset ja hygienia
- Hygienen toteuttaminen ulkoilussa haaste
- Munat säilyvät tartuntakykyisinä talven yli
- Kosteiden ja likaisten paikkojen tehostettu puhdistaminen auttaa
- Ulkoilevien ja kestokuivikkeella olevien kohdalla voidaan joutua harkitsemaan suosituksia tiheämpiä lääkityksiä

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

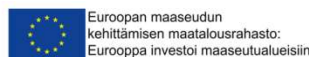

Suojaa
SiKana

Piiskamato (*Trichuris suis*)

- Sukkulamato, 4-8 cm
- Erityisesti lihasioilla
- Tartunta usein oireeton
- Vakavassa tartunnassa limainen ja usein verinen ripuli, voi johtaa jopa kuolemaan
- Munat hyvin säilyviä
- Todetussa tartunnassa loislääkitykset ja ympäristön puhdistus

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

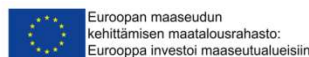

Suojaa
SiKana

Sisäloistartuntojen hallinta

- Ulkotarhan pohja?
 - Pestävä betonipohja paras
- Kosteiden ja likaisten kohtien tehokas puhdistaminen niin ulkotarhoista kuin kestokuivikkeelta
- Suolinkaislääkitysten tarpeen arviointi oman eläinlääkärin kanssa

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

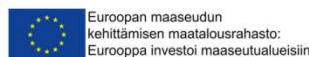

Suojaa
SiKana

Sikaruusu

- Aiheuttaja bakteeri *Erysipelothrix rhusiopathiae*, yleisesti maaperässä
- Leviää sairastuneiden ja oireettomaan tartuntaa kantavien sikojen eritteiden välityksellä, **saastuneen maaperän** ja rehun välityksellä
- Voi tarttua myös ihmiseen (ihotulehdus, yleisinfektiot harvinaisia)
- Tarttuu myös siipikarjaan, merkittävä tauti erityisesti kalkkunoilla
- Akuutti ja krooninen muoto

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

Suojaa
SiKana

Sikaruusun oireet

Akuutti muoto

- Kuume 40-42 C
- Tyypilliset ihomuutokset
- Äkillinen kuolema
- Hoidetaan antibiootilla

Kuva: https://www.dpi.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0003/436440/Swine-erysipelas.pdf

Krooninen muoto

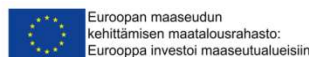
- Näkyvästi sairastetun tai oireettoman tartunnan jälkeen
- Nivel tulehdukset
 - Jäykkä liikkuminen, ontuma, nivelen turvotus
- Sydänlappätulehdus
- Ennuste huonompi

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

Sikaruusun ennaltaehkäisy ja merkitys

- Esiintyy yleisesti maaperässä, joten sikojen ulkoillessa tartuntariski merkittävä ja tartunnan estäminen mahdotonta
- Ennaltaehkäisynä rokotukset puolen vuoden välein
- Johtaa kokoruhohylkäykseen lihantarkastuksessa
- Jos samassa ryhmässä akuuttia sikaruusua, ei sikoja teuraaksi
 - Voi akutisoitua kuljetuksessa, vaikka oireita ei havaita tilalla

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

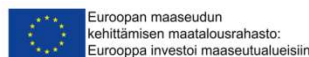

Suojaa
SiKana

Tautiriskien hallinta, yhteenveto

- Tautisulku
- Haittaeläinten torjunta!
- Laidunhygienia, vähintään kosteiden ja likaisten kohtien säännöllinen puhdistaminen
- Loislääkitykset (suolinkainen)
- Rokotukset (sikaruusu)

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

Suojaa
SiKana

Kiitos! Kysymyksiä?

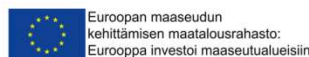
Suojaa SiKana –hanke tarjoaa ilmaista tilatason tautisuojausneuvontaa Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan ja Pirkanmaan alueilla.

- Biocheck-arvioinnit
- Apua tautisuojausratkaisujen suunnittelussa vanhoihin ja uusiin tiloihin: tautisulku, lastaustilat, karanteenin toteutus jne.
- Pienryhmäkoulutusta tilan työntekijöille tai yhteistyökumppaneille

Tilakäyntien varaaminen

- kati.nasaro@fimnet.fi, puh. 050 347 2852

Turvaa tuotantosi – Trygga din produktion.

Suojaa
SiKana